

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเสม็ดนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ ประการแรกเพื่อ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประการที่สอง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด และประการที่สามเพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ของพื้นที่เกาะเสม็ด ให้ปรากฏออกมาในรูปตัวเงินอย่างชัดเจน

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดโดยใช้แบบสอบถาม จำนวนแบบสอบถาม 309 ชุด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย 252 ชุด และชาวต่างชาติ 57 ชุด ซึ่งใช้วิธีเลือกตัวแทน 1 คน จากกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป สำหรับแนวทางในการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาได้นั้น แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของร้อยละ ส่วนที่สองศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด โดยมีตัวแปรที่นำมาศึกษา 3 ตัวแปรด้วยกัน คือ ระบายรายได้เฉลี่ย ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางเฉลี่ย และระดับการศึกษาเฉลี่ย โดยทำการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear Regression) และ วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) ส่วนที่สาม การประเมินความสามารถในการสร้างมูลค่าประโยชน์ของเกาะเสม็ด โดยใช้หลักความเต็มใจจ่าย โดยนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดบนเกาะเสม็ดมาใช้คำนวณ ซึ่งวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิตินักท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ณ เกาะเสม็ด สำหรับชาวไทยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนมากอยู่ในวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคนมีสถานภาพโสดและแต่งงานแล้ว ล้วนส่วนใกล้เคียงกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอาชีพ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนเป็นส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 25-36 ปี และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ในระดับสูง คือ ตั้งแต่ 20,000 – 30,000 บาท/เดือน และสิ่งดึงดูดใจ

สำคัญที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด คือ ทราบมาว่าเกาะสวย หาดทรายสวยขาวสะอาด และน้ำทะเลใส, อยู่ใกล้กรุงเทพฯ และใกล้บ้าน ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกาะเสม็ดจากเพื่อนญาติ และคนในครอบครัว นิยมมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดแล้ว 2-3 ครั้งกับมาครั้งแรกในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกเนื่องจากประทับใจธรรมชาติที่สวยงาม พาหนะที่นิยมใช้มากที่สุดคือ รถยนต์ส่วนบุคคล รูปแบบกิจกรรมที่นิยมคือ เล่นน้ำทะเลและเดินเล่นริมชายหาด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาจากเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและเขตระยอง การเดินทางมาท่องเที่ยวจะแวะเที่ยวที่อื่นด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าในอนาคตจะกลับมาเที่ยวเกาะเสม็ดอีก เนื่องจากธรรมชาติที่สวยงาม และเดินทางสะดวกประกอบกับอยู่ใกล้ที่พัก ส่วนชาวต่างชาติเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย อายุช่วง 25-36 ปี ส่วนใหญ่ยังโสด จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรืออาชีวศึกษา เป็นพนักงานเอกชนมากที่สุด ระดับรายได้อยู่ที่ระดับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์/เดือน พฤติกรรมการท่องเที่ยวคล้ายคนไทย ยกเว้นพาหนะจะนิยมใช้จักรยานยนต์ เป็นพาหนะ เป็นชาวอเมริกาและกลุ่มสหราชอาณาจักรมากที่สุด

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมากที่สุด คือ ระดับรายได้เฉลี่ย รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีอิทธิพลต่ออัตราการมาท่องเที่ยวร้อยละ 65.50 (R^2) และร้อยละ 53.10 (R^2) ตามลำดับ สามารถแสดงความสัมพันธ์แบบเส้นตรงต่อกัน ในรูปสมการได้ดังนี้

$$Q_i = 69.82Y_i - 295.64 \quad (\text{ระดับรายได้})$$

$$Q_i = 187.81 - 0.03T_{ci} \quad (\text{ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง})$$

และในการศึกษาเพื่อประเมินความสามารถในการสร้างมูลค่าประโยชน์ของเกาะเสม็ด ปี 2549 พบว่า มูลค่าประโยชน์ในส่วนของชาวไทยอยู่ในช่วงระหว่าง 700,021,708 และ 941,045,616 บาทต่อปี และมูลค่าประโยชน์ส่วนของชาวต่างชาติอยู่ในช่วงระหว่าง 241,019,767 และ 437,148,804 บาทต่อปี ดังนั้น มูลค่าประโยชน์รวมของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ปี 2549 ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดปีนี้ มีมูลค่ารวมโดยประมาณทั้งสิ้นอยู่ในช่วงระหว่าง 941.041 ล้านบาทต่อปี กับ 1,378.194 ล้านบาทต่อปี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อให้เกาะเสม็ดมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงคุณภาพภายในพื้นที่บนเกาะเสม็ด ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ รัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ประกอบการวางนโยบายหรือตัดสินใจเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับพื้นที่เกาะเสม็ด เพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบันได้ กล่าวคือ เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการบริการต่างๆ ของเกาะเสม็ดได้ โดยอาศัยจากข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ถ้าต้องการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ด กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพรรณพืช ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนนหรือทางเดิน ห้องน้ำหรือห้องอาบน้ำ จุดที่ทิ้งขยะ และบ้านพัก ให้มีความสะดวกและเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและอยู่ในสภาพที่สะอาด ปลอดภัย และใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ และการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ควรจัดบริการรถนำเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ บนเกาะ โดยมีการบริการที่ดี ปลอดภัย พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เช่น การช่วยจัดหาที่พัก แนะนำสถานที่เที่ยวบนเกาะ เป็นต้น

2. รัฐควรเข้ามาควบคุมการกำหนดมาตรฐานราคาสินค้าและบริการบนเกาะให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน พร้อมทั้งควบคุมราคาไม่ให้แพงกว่าที่ควรจะเป็น เพื่อป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการบนเกาะ เนื่องจากปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวคือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว

3. กรมอุทยานแห่งชาติฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดูแลทรัพยากรธรรมชาติแห่งนี้ให้คงอยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ เนื่องจากเกาะเสม็ดสามารถสร้างมูลค่าประโยชน์ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล และปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของเกาะ หาดทรายที่ขาวสะอาด และทะเลที่ใสสะอาด เพราะแม้ว่านักท่องเที่ยวจะไม่ประทับใจการบริการต่าง ๆ บนเกาะมากนัก แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคิดที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก ดังนั้น รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อฟื้นฟูและรักษาสภาพธรรมชาติที่สวยงามนี้ให้สอดคล้องกับมูลค่าเพื่อความคงอยู่ที่ยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การซ่อมแซมถนน การจัดระเบียบร้านค้าริมชายหาดไม่ให้บุกรุกพื้นที่ชายหาดซึ่งสร้างความ

สกปรกและบดบังทัศนียภาพที่สวยงามของเกาะ โดยกำหนดระยะห่างที่แน่นอนระหว่างชายหาดกับร้านค้า หรืออาจพิจารณาปิดเกาะชั่วคราว (เช่น ช่วงฤดูมรสุมเข้า เป็นต้น) เพื่อให้ธรรมชาติฟื้นตัว มีการจัดระเบียบรถสองแถวบนเกาะ โดยกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการขับจักรยานยนต์ เพื่อป้องกันมลพิษ และความเสื่อมโทรมของพื้นที่

4. บนเกาะมีประชากรเข้าไปยึดครองพื้นที่และอาศัยอยู่จำนวนมาก ดังนั้น รัฐจึงควรมีมาตรการเชิงรุกในเรื่องการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น เช่น อาจจัดค่ายอบรมผู้นำชุมชน ร้านค้าผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด เยาวชนหรือชาวบ้าน มีการเลือกผู้นำชุมชนในการช่วยสอดส่องดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น พร้อมกันนี้ก็ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาด และช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของแก่นักท่องเที่ยวและทุกคนต่างก็มีสิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

ข้อจำกัดของการศึกษา

ในการศึกษาการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเสม็ดนี้ ผู้ศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและเวลา ทำให้เก็บข้อมูลได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น และปัญหาเกี่ยวกับการเก็บการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว แม้ว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะด้วย แต่ปัญหาที่พบคือ นักท่องเที่ยวบางคนคิดว่าการตอบแบบสอบถามไม่มีประโยชน์อะไรจึงไม่ให้ความร่วมมือ หรือบางคนก็ตอบแบบสอบถามโดยไม่ได้อะไรทั้งนี้เนื่องจากว่านักท่องเที่ยวต้องการพักผ่อนจริงๆ ไม่อยากให้มีเรื่องมารบกวนการพักผ่อน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาก็ได้ตรวจแบบสอบถามก่อนแล้ว ถ้าไม่สมบูรณ์ก็คัดออก และสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวคนต่อไปแทน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรขยายระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กระจายมากขึ้น โดยอาจใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งปี หรือแบ่งเก็บเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว กับนอกฤดูกาลท่องเที่ยว โดยพยายามเก็บตัวอย่างให้ได้มากที่สุดก็จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. ในการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยว ปัจจัยตัวแปรที่ควรศึกษาเพิ่มเติม คือ คุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยว ความผันผวนของการใช้บริการอันเนื่องมาจากฤดูกาล และค่าของเวลาในการเดินทาง ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อการศึกษาด้วย